

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Limburg

Tuin van het landhuis Bellevue

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed | Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Limburg
Tuin van het landhuis Bellevue

Titel:	Tuin van het landhuis Bellevue
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Borgloon
Deelgemeente:	Gors-Opleeuw
Bron:	Schepping: 2013-10-11 Bijwerken: 2017-05-30 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134284
Coördinaten:	Breedte: 5.38707893277 Lengte: 50.8316557301

Primaire tekst

Ommuurde tuin met klein landhuis met jaarsteen 1764, naar alle waarschijnlijkheid ontstaan als jachtpaviljoen voor de heren van Gorsleeuw. Mooie ligging bij het Bellevuebos en bewaarde vergezichten naar het noordoosten.

Een jachtpaviljoen?

Bellevue ligt geïsoleerd ten noorden van de dorpskern van Gors, ten noordoosten van Borgloon, in een landelijke omgeving met boomgaarden en velden en ten oosten van het Bellevuebos.

De site, waar opgravingen in 1967-1968 een Romeinse begraafplaats blootlegden, verschijnt op de kaart van Ferraris (1774-1775) aan de rand van een bos. Het goed beslaat een omhaagd, rechthoekig perceel met boomgaard ten westen, tuinen ten oosten, twee dienstvleugels bij de weg en achteraan het huis. Dit heeft een weids uitzicht op de velden richting Guigoven tot de weg Tongeren/Hasselt. De benaming château de la Belle Vue is dus terecht. De huidige Bellevuestraat loopt zuidoostwaarts naar het kasteel van Gorsleeuw en kruist de weg van Opleeuw naar Guigoven. Na een haak van 90 graden loopt de weg schuin en bochtend verder in het bos of hij wordt een lijnrecht bospad naar een haaks kruispunt. Het bos wordt halfweg doorsneden door de huidige Haagsmeerstraat, eigenlijk een dreef die ter hoogte van de Oude Winning (Haagsmeerstraat nr. 37) een waaier wordt van zeven lanen; één van die lanen loopt naar het huidige kasteel Haagsmeer (Haagsmeerstraat, nr. 40).

Op het Vóór-Primitief kadasterplan herkent men zowel de structuur als de situatie van het goed, inclusief de bospaden. De muur rond het huis (perceel nr. 158, 'kasteel als plaats') met twee percelen tuin (nr. 159 en 160) heeft vier hoekpaviljoentjes en een bijkomende strook tuin (nr. 157) op de oostelijke zijde. De binnenplaats (nr. 158bis) is bouwland, de twee gebouwtjes die Ferraris aan de straat situeerde zijn verdwenen, de boomgaard is verplaatst naar de oostkant (perceel nr. 156), de oude boomgaard is een weide (perceel nr. 162) geworden en daarop is een nieuw huis (perceel nr. 161) verschenen. In het "Grote bosch" (perceel nr. 109), tegenover de ingang ligt een lunet en een korte dreef. De legger noteert in 1844 als eigenaar baron Constantinus, Franciscus de Copis, rentenier en burgemeester van Gors Opleeuw. Naderhand wordt Bellevue langs vrouwelijke lijn vererfd door de families d'Aspremont Lynden en de Beaufort.

Bellevue vandaag

Het huidig kasteel dat ongewijzigd bleef sinds 1844, telt drie traveeën – de middelste als een smal risaliet met fronton – en twee verdiepingen onder een schilddak. Het heeft in de achtergevel twee ingemetselde stenen met jaartal 1764 en het wapenschild de Copis, familie die de heerlijkheid Gors leeuw bezat sedert 1701. De literatuur, verwijzend naar de eigenares als bron, vermeldt dat het huis na een korte bewoning meer dan 50 jaar leeg stond en dat de huidige voorgevel de achtergevel werd toen de huidige straat in 1830 werd getrokken, reden waarom de jaarstenen en wapenstein zich in de achtergevel zouden bevinden.

In het licht van ons onderzoek mag men aan deze lezing twijfelen: zowel op Ferraris als op de Primitieve kadasterkaart bestaat de Bellevuestraat (voorheen Wolfsteeg) immers al en een andere lectuur is mogelijk: de stenen zijn verplaatst. Het huis was een jachtpaviljoen dat achterin lag op de ommuurde kavel, wat een klassieke ordonnantie is in de 18de eeuw. Het was vanaf de huidige straat toegankelijk via een poort tussen twee bijgebouwtjes, zoals Ferraris noteerde. Vermoedelijk stonden de jaarstenen en het wapenschild boven de inrijpoort en werden ze, na afbraak van de poortgebouwen toen het huis in 1884 werd hersteld, in de achtergevel ingemetseld. Dat het huis ruïneus was geworden, kan men afleiden uit de bewoording van het kadaster 'huis als plaats' en uit het grondgebruik van de binnenplaats als bouwland. De bewoners van het nieuwe huis (perceel nr. 161) beschikten zodoende over moestuintjes op de percelen aan weerszijde van de ruïne, een weide links ervan, een boomgaard rechts en twee bouwlanden. Dit huis verdwijnt van het kadaster in 1856 en de veranderingen die genoteerd werden in 1884 wijzen op nieuwe bewoning van Bellevue: de vier percelen binnen de ommuring zijn tot één perceel (nr. 159a) samengevoegd, de hoekpaviljoentjes bestaan niet langer, in de noordwestelijke hoek komt, een nieuw bijgebouw los van het huis en daar tegenover staat een bakoven die aanleunt tegen het huis. Het jachtpaviljoen zou dus sinds 1884 en na een tijd van verwaarlozing opnieuw bewoond zijn, mogelijk door de rentmeesters van het kasteel van Gorsleeuw die het later zullen verwerven.

Het goed heeft zijn unieke ligging aan de rand van het Bellevuebos en zijn mooi uitzicht op het landschap goed bewaard en het ligt nog steeds binnen zijn ommuring. De toegang gebeurt zoals voorheen in de as van de voordeur, maar nu via een nieuw hek, een kopie van dat van het kasteel van Schalkhoven (Hoeselt). Ook het 18de-eeuwse lunet, die de inrit van rijtuigen vergemakkelijkte, en de aanzet van het bos als dreef bleven behouden. De percelen aan weerszij van de ommuring zijn eneneens onveranderd en de boomgaard ten oosten, nu beplant met jonge populier, is omhaagd met éénstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*).

Het erf en de oprijlaan liggen in dolomiet, met een strook kassei tussen het huis en het in 1936 (5) tot een L-vorm uitgebreid wagenhuis ten westen. De voormalige moestuin, nu omgezet in bloementuin, ligt op de oostzijde, tussen de oude muren, het huis en een haag aan de erfzijde. De rest van de tuinruimte ligt in gras. De boord van dennen is gekweekt van zaad afkomstig van Bertrix, de geboortestreek van de familie Mergeay, die rentmeesters werden van het kasteeldomein van Gors, het Bellevuegoed verwierven en het aan de huidige bewoners vererfden. Het Bellevuebos blijft als het ware de rol van kasteelpark vervullen.

Auteur: De Maegd, Christiane

Auteur: Van den Broeck, Myriam

Datum: 2007

Titel Text: Tuin van het kasteel Bellevue

Grafische documenten

Borgloon, Gors-Opleeuw, dreef tegenover het kasteel. (De Haan, Aukje, 24-01-2017, ©Vlaamse Gemeenschap)

Kasteel Bellevue vandaag (Vlaamse Gemeenschap, 14-05-2007, ©Vlaamse Gemeenschap)

Borgloon, Gors-Opleeuw, Vier lindebomen als aanzet van de dreef. (De Haan, Aukje, 24-01-2017, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Hasselt, Archief van het Kadaster, Primitief plan, Sectie A door N. Houben, s.d.; verzamelplan van 1809 door Reynders, herzien in 1841; legger van 1844.

Hasselt, Archief van het Kadaster, Opmetingsschets 1856, nr. 2 en 1884 nr. 1.

Hasselt, Archief van het Kadaster, 1936, nr. 2.

DIRIKEN P., *Geogids Borgloon*, in *Toeristisch-recreatieve atlas van Limburg. Haspengouw*, Borgloon, 1991, p. 45.

PAUWELS D., SCHLUSMANS F. met medewerking van MUYLDERMANS E. & ROMBOUTS J., *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Limburg, Arrondissement Tongeren, Kanton Borgloon, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen*, deel 14N4, Brussel, Turnhout, 1999, p. 124.

Relaties

<https://inventaris.onroerendergoed.be/aanduidingsobjecten/97622>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/aanduidingsobjecten/2994>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/135257>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/121130>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/31866>

Beknopte karakterisering

Typologie: afsluitingshagen, dreven, omheiningsmuren, siertuinen